

Čuvanje života i imetka

<"xml encoding="UTF-8?">

Čuvanje života i imetka

O vjernici, jedni drugima na nedozvoljen način imanja ne prisvajajte – ali, dozvoljeno vam je trgovanje uz obostrani pristanak – i jedni druge ne ubijajte! Allah je, doista, prema vama milostiv.

Onoga ko to nepravilno i nasilno uradi – Mi ćemo u vatru baciti, to je Allahu lahko.[1]

kada je prisvajanje imetka mnogo šire od (اكل) 1. Zašto je upotrijebljen izraz jedenje imetka pojma jedenje imetka?

Ovaj sklop riječi se koristi u perzijskom jeziku. Općenito se za prisvajanje nečijeg imetka kaže "jedenje". Kada neko sebi prisvoji nečiji imetak, onda se kaže: "Pojeo je nečiji imetak." U vezi sa zabranjenim imetkom se, također, kaže: "Takav imetak se ne smije jesti."

S obzirom da jedenje predstavlja najveću ljudsku potrebu, a imetak se na prvom mjestu stiče radi zadovoljavanja ovih iskonskih potreba, između ostalog i jedenja, ova riječ je postepeno dobila općenitije značenje i odnosi se na različite vrste materijalnog prisvajanja.

Oni koji poznaju jezik kada čuju izraz jedenje imetka ni u kojem slučaju neće pomisliti na jedenje koje ima značenje žvakanja i gutanja hrane, već će odmah iz toga razumjeti njegovo uobičajeno značenje. Oni će na jedan veoma jednostavan i lak način razumjeti preneseno značenje ovog izraza.

Kada se kaže: "Nemojte jesti tugu" (ne tugujte), niko se neće pobuniti i reći da se tuga može jesti kao hrana. Također, kada se kaže: "Izašli smo da malo jedemo zraka" (udahnemo zraka), niko se neće začuditi i pitati zar je moguće jesti zrak. Tako je isto i sa izrazima: jedenje harama (uzimanje harama), jedenje kamate (kamatarenje), jedenje mita (podmićivanje), jedenje zemlje (padanje na zemlju, okliznuti se)...[2]

2. Šta je jedenje imetka na nedozvoljen način?

Da bi nam bilo jasno šta znači gore navedeni sklop riječi, neophodno je da se upoznamo s tim šta znači korištenje imetka na dozvoljen način. Tek tada će nam postati jasno značenje

nedozvoljenog korištenja imetka.

Također, da bismo bolje razumjeli šta znači nedozvoljeno korištenje imetka, bilo bi dobro da malo razmislimo o nedozvoljenom korištenju znanja, položaja i Božijih blagodati. Svako stvorenje ili svaka pojava može se koristiti na jedan prirodan i uobičajen način. Ukoliko se na taj način koristi, onda se, prema mišljenju pametnih ljudi, to koristi na ispravan način. Međutim, ako određeno stvorenje ide u smjeru suprotnom od onog koji mu je predviđen kao krajnji cilj, onda se ono koristi na pogrešan i nedozvoljen način. Ako se frižider koristi kao ormar za odjeću i ormar za odjeću kao frižider, ishod toga će biti onakav kakav je poznat svim razumnim ljudima. S jedne strane, bit će načinjena ogromna šteta zbog toga što se jedan skupocjen frižider spušta na nivo ormara a, s druge strane, sva hrana koja se stavi u ormar će se pokvariti i zatrovat će svakoga ko je jede. U takvom slučaju se može reći da se ova dva sredstva koriste na pogrešan i nedozvoljen način.

Imetak ljudi također ima jedan poseban i potpuno jasan cilj i namjenu, a to je zadovoljavanje stvarnih ljudskih potreba, stvaranje slobodnog vremena i spokoja zarad razvijanja i usavršavanja ljudi. Po mišljenju svih razumnih ljudi, korištenje imetka na ovaj način je u potpunosti ispravno, a i vjerezakon to potvrđuje. Međutim, drukčije korištenje imetka kod ljudi stvara privid, ili predstavlja prepreku na putu njihovog razvoja i usavršavanja, ili, pak, zadovoljavanjem potreba manjeg dijela društva osnovne potrebe bivaju uskraćene većem dijelu društva. Jasno je da će takvo korištenje imetka, po mišljenju razumnih ljudi, predstavljati jedan način korištenja imetka na pogrešan i nedozvoljen način.

S obzirom na potrebe ljudi i kao posljedicu toga činjenicu da su oni prinuđeni razmjenjivati bogatstva kako bi se okretao točak društvenog života i zadovoljile različite potrebe, bilo kakvo korištenje imetka koje ima za cilj zadovoljavanje potreba, a istovremeno u obzir uzima pojedinačne i društvene koristi svih pojedinaca u zajednici, predstavlja ispravno korištenje imetka.

Nasuprot tome, bilo kakvo korištenje imetka radi zadovoljavanja lažnih potreba ili korištenje koje uzrokuje ekonomske, moralne ili kulturne štete ili, pak, doprinosi širenju siromaštva, pokvarenosti i obespravljanja u društvu predstavlja nedozvoljeno i pogrešno korištenje. Ekonomska pitanja, s obzirom na činjenicu da se odnose na sve ljude za razliku od drugih pitanja, mnogo su jasnija i razumljivija običnim ljudima, tako da svaki čovjek (uglavnom) zna šta je ispravno i neispravno ili dozvoljeno i nedozvoljeno korištenje. Nema potrebe za dodatnim pojašnjavanjem. Upravo zbog toga, u ovom i u ostalim ajetima Kur'an se zadovoljava uopćenim pojašnjenjima, a ljudima je prepušteno da sami tragaju za primjerima nedozvoljenog i pogrešnog.

Ono što se u Kur'anu navodi kao zabrana koja se odnosi na imetak predstavlja jasan primjer. Tu spadaju pojave poput (اكل مال بالباطل). Onoga što je jedenje imetka na nedozvoljen način kocke, kamate, oduzimanja imetka siročadi, vršenja pritiska na žene zarad prisvajanja njihovog vjenčanog dara, kruženje bogatstva u rukama bogatih...

3. Šta je trgovanje na obostrano zadovoljstvo? (تجارة عن تراض)

Osnovni temelj ekonomske razmjene i trgovine predstavlja obostrano zadovoljstvo i poput ostalih općih načela (naravno, kao i ostala opća načela i ovo posjeduje određene izuzetke) i ovo predstavlja mjerilo ispravnosti u svim vrstama poslovanja.

Ako bi prilikom poslovanja umjesto zadovoljstva dviju strana bio postavljen neki drugi uvjet, ili bi umjesto osoba koje učestvuju u trgovini bila uvedena neka treća, i njeno zadovoljstvo bilo mjerilo ispravnosti, šta bi se onda desilo?

Naprimjer, kada bi umjesto zadovoljstva dviju strana kao uvjet bilo postavljeno da na tržištu nema jeftinije ponude od te (kao što je slučaj prilikom poslovanja preko tendera), odnosno kada bi se ispravnost bilo koje vrste poslovanja uvjetovala time da na tržištu nema jeftinije ponude, zamislite sa kakvim teškoćama bi se ljudi suočavali?

Ako bi poslovanje bilo uvjetovano prisustvom treće osobe kao svjedoka, predstavnika države, suca, opunomoćenika ili bilo koga drugog, zamislite koliko bi teško bilo poslovati i kako bi se usporeno i teško kretao ekonomski sistem?

Uistinu je Kur'an predvidio najlakši i najjednostavniji put za ekonomsko poslovanje i, zahvaljujući općem načelu obostranog zadovoljstva, uklonjene su brojne poteškoće ljudi.

Pod obostranim zadovoljstvom se misli na istinsko, a ne prividno zadovoljstvo. Naprimjer, u slučajevima kada prodavač uljepša pakovanje proizvoda kako bi zaveo kupca, a kupac ga bez pravih saznanja o proizvodu kupi i time bude zadovoljan. Međutim, nakon kupovine postaje mu jasno da je bio obmanut lijepim pakovanjem i da ga je prodavač prevario. Postaje mu jasno i to da njegovo zadovoljstvo prilikom kupovine nije bilo istinsko, već je ono plod varanja prodavača.

U skladu sa ovim kur'anskim ajetom, nemoguće je smatrati ispravnom trgovinu koja je zasnovana na površnom i kratkotrajnom zadovoljstvu kupca zavedenog od prodavača. Kada govorimo o uvjetu obostranog zadovoljstva, u obzir se uzima i psihološki činilac, i to onaj po kojem su ukusi i naklonosti ljudi različiti. Upravo zbog toga neka osoba kupuje određenu robu, koja je po mišljenju drugih ljudi koji nemaju takav ukus manje vrijedna i kako oni kažu, tu stvar je platila više nego što vrijedi. To donosi neku vrstu smiraja i zadovoljštine zbog toga što je ta osoba uspjela pronaći onaj proizvod koji joj se sviđa i odgovara. Osjećat će se dobro i uspješno.

Poslovanja i trgovine koji se obavljaju bez obostranog zadovoljstva imaju štetne posljedice i na pojedinačnom i na društvenom planu, tako da se za nadoknadu tih šteta treba potrošiti mnogo više nego za korist koja se od toga dobija.

Ponekad neki ljudi zapadaju u teške okolnosti, bivaju prinuđeni da svoja materijalna dobra prodaju po niskoj cijeni i, mada su naizgled zadovoljni tom cijenom, ipak je jasno da srcem ne žele jeftino prodati sve svoje životno blago. U takvim slučajevima je obaveza vjernika da u društvu riješe nevolju te osobe ili da prilikom kupovine njegove robe budu pravični i da kupuju po stvarnoj cijeni.

Ponekad, zbog posebnih okolnosti u kojima se našla određena osoba, kupci iskoriste priliku i primoravaju ljude da nešto prodaju te u veoma nepovoljnim prilikama jeftino kupuju njihov imetak. Pored zabrane koja se odnosi na ovaj vid poslovanja, čak i ako dokumenti formalno svjedoče o obostranom zadovoljstvu, islamska vlast ne smije uvažavati ovakvu nepravdu i potvrđivati poslovanje samo zbog toga što postoje dokumenti koji govore o njegovoj ispravnosti.

4. Da li je u poslovanju dovoljno samo obostrano zadovoljstvo ili i neki drugi uvjeti?

U skladu s pravilom "nema ni jednog općeg načela koje se ne može specificirati obostrano zadovoljstvo se uzima kao jedno opće načelo u poslovanju. Međutim, to ne (قد خص)، znači da nema izuzetaka od ovog pravila. Drugim riječima, neće uvijek samo obostrano zadovoljstvo proizvesti ispravno poslovanje. U pojedinim slučajevima postoje druga načela. Naprimjer, moguće je da osobe koje daju i one koje uzimaju kamatni kredit budu u potpunosti zadovoljne poslovanjem zasnovanim na kamati, ali zbog opasnosti koje kamata donosi, njena zabrana predstavlja načelo koje ima prvenstvo u odnosu na obostrano zadovoljstvo i takvo poslovanje nije dozvoljeno.

Pored obostranog zadovoljstva postoje i drugi uvjeti koji su potrebni za ispravnost poslovanja. Tako naprimjer, kako neko poslovanje ne bi bilo ubrojeno u jedenje imetka na nedozvoljen način (اكل مال بالباطل), što je spomenuto na početku ajeta, potrebno je da su obje strane, punoljetne, svjesne i razumne. Također, postoje i drugi uvjeti o kojima se govori i u pravnoj literaturi, a ti uvjeti su potkrijepljeni kur'anskim ajetima i hadisima.

5. Da li osim trgovanje uz obostrani pristanak predstavlja vezano ili (إِلَّا أَنْتَكُونَتْ جَارَةً عَنْتَرَا ضٍ) nevezano izuzimanje?

Kada bi ovdje bilo riječi o vezanom ili običnom izuzimanju, značenje ajeta bi bilo sljedeće: O vjernici, nemojte na nedozvoljen način koristiti svoj imetak osim ukoliko su obje strane u

trgovanju zadovoljne.

To znači da, ukoliko postoji obostrano zadovoljstvo, dozvoljeno je jedenje imetka na nedozvoljen način.

Takvo što je u potpunosti u suprotnosti sa Kur'anom, zbog čega većina komentatora Kur'ana odbacuje vezano izuzimanje. A ako su neki od komentatora smatrali da se radi o vezanom izuzimanju, učinili su sve da ga opravdaju, mada nema potrebe za traženjem opravdanja, jer je riječ o nevezanom izuzimanju.

Nevezano izuzimanje znači da ono što se izuzima od samog početka nije bilo unutar općeg načela o kojem je prethodno bilo riječi. Ono predstavlja sasvim zasebnu temu, ali se nalaze zajedno iz određenih razloga. Naprimjer, kada se kaže: "Nemojte jesti nijedno haram jelo, osim ako je to jelo halal", takvo izuzimanje je nevezano, jer halal jelo od samog početka nije bilo u skupini haram jela.

Treba napomenuti da ovakvo izuzimanje nije ispravno u običnim uvjetima, već samo u slučajevima kada se kod zagovornika, i nakon navođenja općeg načela na početku govora, i dalje javlja sumnja ili pitanje. Tada je moguće načiniti ovu vrstu izuzimanja kao što bi, naprimjer, u gore spomenutom slučaju neko mogao, kada čuje rečenicu: "Nemojte jesti nijedno haram jelo!" pomisliti kako ne treba ništa jesti zbog toga što u društvu nije moguće pronaći halal hranu. Stoga se dodaje nastavak "Osim halal jela", a to znači da halal hrana postoji i da je samo treba potražiti.

Međutim, koji je smisao upotrebe nevezanog izuzimanja u ovom ajetu? Čini se da se, kada Bog zabranjuje jedenje imetka na nedozvoljen način, kod ljudi javlja pitanje: Da li je moguće na ispravan način zaraditi i steći imetak u društvu zaprljanom nevjerovanjem i na tržištu gdje svi varaju i traže svoju korist? Zar je moguće steći imetak koji se koristio na dozvoljen način? Bog na takvu sumnju odgovara tako što kaže da je u svim okolnostima moguće poslovati na način da pored toga što spada u grupu korištenja na nedozvoljen način počiva na obostranom zadovoljstvu.

"i "ubijanje (اكل مال بالباطل) "6. Koja je veza između izraza "jedenje imetka na nedozvoljen način (قتل نفس)?"

Najvažnija potreba svakog društva je sigurnost, a ona ima veliki broj ogranaka čija ukupnost donosi društveno blagostanje i mir. Ekonomska sigurnost dolazi kao proizvod udaljavanja od harama i nedozvoljenog korištenja imetka, a životna sigurnost dolazi kao proizvod poštivanja ljudskog života. Na taj način se u društvu razvijaju dva najvažnija ogranka sigurnosti, bacajući tako svoje svjetlo na sve članove zajednice.

Ako ispitamo, doći ćemo do zaključka da izvor velikog broja ubistava i samoubistava leži u ekonomskim poteškoćama, a čak su i neki drugi uzroci tih ubistava i samoubistava povezani sa oskudicama.

Činjenje harama podrazumijeva uskraćivanje prava jednom dijelu ljudi u društvu, a ako se na nedozvoljen način koristi imetak, to znači da je nečije pravo pogaženo i da je toj osobi učinjeno nasilje i nepravda. Ove lišenosti i trpljenje nasilja imaju svoje granice i ako se te granice pređu, doći će do naglog širenja nezadovoljstva ljudi, što će se očitovati kroz ubistva i samoubistva te će dovesti u pitanje životnu sigurnost društva.

Imućni ljudi u društvu misle da gomilanjem bogatstva postižu neki uspjeh i da su tako za sebe i svoje porodice osigurali vječnu sreću. Međutim, oni ne znaju da njihovo nedozvoljeno poslovanje i neobraćanje pažnje na prava nižih slojeva društva u srcima mnogih stvara velika nezadovoljstva, koja će jednoga dana uzdrmati njihov mir i blagostanje, pa čak dovesti u pitanje i njihove živote.

misli na samoubistvo ili na ubistvo druge osobe? (وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ) 7. Da li se pod: Ne ubijajte se

Čini se da je ovdje riječ o ubistvu u širem smislu, bilo to samoubistvo ili ubistvo, ili, pak, dovođenje u opasnost vlastitog života ili života drugih ljudi, što u konačnici vodi ka stradanju neke osobe. I ovdje se, kao i u prethodnim rečenicama, spominje izraz vaš imetak i odnosi se na imetak svih članova društva. Također je ovdje rečeno vaši životi, a odnosi se na živote svih vjernika.

Značenje ajeta se povezuje sa samoubistvom iz jednog određenog razloga, a inače nema sumnje da ova riječ ima opće značenje. Hadisi koji govore o samoubistvu ili izlaganju opasnosti od ubistva u najmanju ruku ukazuju da je riječ o jednom od primjera ubistva. Inače, nijedan hadis ne govori da li ovaj ajet ukazuje samo na samoubistvo ili izlaganje opasnosti od ubistva.

S obzirom na to da neki vidovi ubistva nisu bili sasvim jasni vjernicima, hadisi se uglavnom bave primjerima ubistava koji su poznati svima. Naime, svim vjernicima je bila poznata zabrana oduzimanja nečijeg života i donekle su znali za zabranu samoubistva, ali nisu znali da činjenje određenih djela spada u samoubistvo. Također nisu znali da se nije dozvoljeno izlagati opasnosti od smrti tako da, ako dođe do pogibije, u tome nema nikakve koristi za vjeru i islamsko društvo. Moguće je da neki vjernici učine takvo nešto računajući na Božije određenje, smatrajući da se izlažu takvim opasnostima radi Božijeg zadovoljstva i, ukoliko poginu, bit će šehidi. Zbog toga se u predajama koje se prenose od Čistih Imama, mir neka je s njima, a koje se bave ovim ajetom, više govori o primjerima koji su važni za ovaj slučaj, a manje je bilo riječi

o slučajevima koji su jasni svim ljudima. U nekim predajama se navodi da su vjernici bez prethodne pripreme upadali u nevjernička skloništa, da su se na taj način izlagali smrtnoj opasnosti, čak da su bili i ubijani, tako da je ovaj ajet objavljen kako bi ih spriječio da čine takve neproračunate radnje. U drugim hadisima se govori o štetnostima koje mogu dovesti u pitanje zdravlje vjernika, ponekad ih odvesti i u smrt, a da bi se spriječilo takvo što, navođen je ovaj ajet.

Druga potvrda da izraz ubistvo u ajetu o kojem je riječ u ovom poglavlju ima opće značenje, a to da se ne odnosi samo na samoubistvo je zaključak koji izvlači Ibn Abbas, veliki komentator i se misli: (لَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ) !učenik hazreti Alija. On je rekao: "Pod rečenicom: Nemojte sebe ubijati To znači da je jedan od " (لا تقتلوا أهل بيت نبيكم). "Nemojte ubijati Ehli-bejt vašega Poslanika primjera ovog ajeta i ubistvo članova Ehli-bejta. On donosi zanimljive dokaze kako bi potvrdio ispravnost svog tumačenja. Ibn Abbas kaže: "U ajetu u kojem se govori o Poslaniku i slučaju :međusobnog proklinjanja stoji sljedeće

فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ

Reci: "Hodite, pozvat ćemo sinove naše i sinove vaše, i žene naše i žene vaše, a doći ćemo i mi, pa ćemo se usrdno pomoliti i Allahovo prokletstvo na one koji neistinu govore prizvati!"[3] On u tumačenju ajeta kaže da se pod izrazom naše sinove misli na hazreti Hasana i Husejna, pod izrazom naše žene na hazreti Fatimu, a pod izrazom mi sami na Božijeg Poslanika i hazreti Alija. Prema tome, ako se u ajetu o kojem je riječ u ovom poglavlju kaže: Nemojte se ubijati!, u skladu sa gore spomenutim ajetom, to se odnosi i na Ehli-bejt, porodicu Božijeg Poslanika.[4]

8. Koja je veza između Božije milosti prema vjernicima i sadržaja ajeta?

Ako Bog vjernicima daje neke zapovijedi, onda je to zbog posebne milosti koju gaji prema njima. Uistinu, vjernici se trebaju ponositi time što im Bog posvećuje pažnju i što spušta svoju posebnu milost u obliku zapovijedi.

Božije zapovijedi i zabrane nemaju drugog ishodišta osim u Božijoj milosti. Bog nema potrebu za Svojim robovima, od njihovog robovanja nema neku korist, a od njihove nepokornosti nema štetu. On je Čist od bilo koje vrste uznemiravanja od svojih stvorenja, a Njegov stepen božanstvenosti je čistiji od takvog ponašanja. Stoga, Njegove zapovijedi i zabrane ne mogu imati drugo ishodište osim u milosti i blagosti prema robovima, ali i u posebnoj naklonosti prema vjernicima. Kada se nakon svake zapovijedi i zabrane pojavljuje sljedeća rečenica: A onda je poruka sasvim jasna i (إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا), Allah je, doista, prema vama milostiv dostatna.

odnosi (إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا) Moguće je da se rečenica: A Allah je, doista, prema vama milostiv samo na zabranu ubistva te da se ne odnosi na cijeli ajet (čini se da ajet upravo to kazuje). U tom bi slučaju Božija milost prema Njegovim robovima značila da se u okolnostima očaja i velikih tegoba, kada neko odluči počiniti samoubistvo, treba sjetiti da je njegov Bog milostiv, da može Svojom posebnom milošću riješiti nevolje, ukloniti brdo poteškoća, razriješiti ćorsokake i osvijetliti tamne vidike. Prema tome, pored takvog Boga nije mudro počiniti samoubistvo, jer će to za posljedicu imati vječno kajanje.

Ako neke osobe ne budu obazrive te se izlože opasnosti, Bog ih zbog Svoje neizmjerne milosti upozorava da se čuvaju i da se bespotrebno ne izlažu toj životnoj opasnosti. On je zahvaljujući Svojoj milosti i plemenitosti ljudima dao vrijednost koja se zove život, kako bi tu priliku koja im je data iskoristili za odgajanje duše i pripremili se za Svijet vječnosti. Nemojte zbog lijenosti i nebrige izgubiti ovu priliku i ne postići željene ciljeve!

Zabrana ubijanja drugih, također, ukazuje na Božiju milost jer neprijateljstvo i zloba, koji nastaju kao posljedica ubistva, žestoko uzdrmajaju sigurnost u društvu, a brojne posljedice tog ugrožavaju mir i povećavaju razdor među ljudima.

9. Da li je moguće ubistvo bez neprijateljstva i nepravde?

Ubistvo može biti nepravedno, a može biti i pravedno te imati za cilj uspostavljanje pravde. Ubijanje neprijatelja koji se bore protiv islama i koji žele uništiti vjernike predstavlja obavezu svih vjernika. Ne samo da se to ubistvo ne ubraja u nepravdu već ima za cilj širenje pravde. Također, ubistvo osobe čije su ruke uprljane krvlju nevine osobe ne samo da nije nepravda već :od njega zavisi opstanak i život zajednice

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

U odmazdi vam je – opstanak, o razumom obdareni, da biste se ubijanja okanili![5]

U uvjetima kada borac stupanjem po minskom polju i komadanjem tijela otvara put drugim borcima, takvo samoubistvo nije prezreno već predstavlja vrhunac šehadeta i približavanja Bogu.

U uvjetima neravnopravnosti prilikom suprotstavljanja neprijatelju, kada nema druge mogućnosti osim samožrtvovanja, takvo što se ne smatra samoubistvom već borbom na Allahovom putu i to će proizvesti Božije zadovoljstvo.

Prema tome, ubistvo ima dva vida. U određenim uvjetima je to uspostavljanje pravde, a u drugim uvjetima nepravda i zločin. Uvjet koji je u ajetu postavljen vjernicima potpuno je

prikladan i predstavlja upozorenje da ne pretjeruju kako ne bi zbog blagosti i nježnosti, koja je preduvjet za vjerovanje, zanemarili borbu protiv neprijatelja i na taj način dali priliku zločincima.

10. Koja je razlika između neprijateljstva i nepravde?

Čini se da neprijateljstvo ima šire značenje od nepravde. Ono može biti dozvoljeno i nedozvoljeno dok, s druge strane, dozvoljena nepravda ne postoji. Sve vrste nepravde su pokuđene. Naravno, kad god je neprijateljstvo praćeno nepravdom, misli se na njegovu lošu stranu.

Kada neka osoba gazeći prava i ugrožavajući interese drugih ljudi narušava sigurnost društva, može joj se oduzeti imetak i život. Ako se pritom poštuju granice šerijata, onda je to provođenje pravde. To znači da bez obzira što se oduzimaju imetak, život i prava te osobe, zbog prekršaja koje je ta osoba počinila i time stvorila uvjete za ovo oduzimanje, a i prema mišljenju razumnih ljudi, ova vrsta napada predstavlja uzvraćanje istom mjerom i nije nepravda. U nekim slučajevima čak predstavlja nužnost čiji je cilj očuvanje opće sigurnosti u društvu.

:U Kur'anu je također dopuštena ova vrsta napada

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ لِلَّهِ فَإِنْ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٩٠﴾ الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ
الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ فَمَنْ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ
الْمُتَّقِينَ

I borite se protiv njih sve dok smutnje ne nestane i dok se Allahova vjera slobodno ispovijedati ne mogne. Pa ako se okane, onda neprijateljstvo prestaje, jedino protiv nepravednih ostaje. Sveti mjesec je za sveti mjesec, a i u svetinjama vrijedi odmazda: onima koji vas napadnu uzvratite istom mjerom i Allaha se bojte, i znajte da je Allah na strani onih koji se grijeha klone.[6]

To što se izraz neprijateljstvo upotrebljava zajedno sa izrazom nepravda, iako nedozvoljeno neprijateljstvo predstavlja nepravdu, jeste zbog toga što veliki broj ljudi nepravdu koju čine naziva dozvoljenim neprijateljstvom. Oni to čine da bi opravdali svoje djelovanje, a pozivaju se na opravdanja koja su vezana za izraz dozvoljeno neprijateljstvo. Da bi bilo jasno kako neprijateljstvo ima i druge vidove osim dozvoljenih, koji se ubrajaju u nepravdu, ovaj izraz je upotrijebljen sa izrazom nepravda.

11. Zbog čega je u dijelu u kojem se obećava Džehennem upotrijebljena riječ *sewfe* koja ukazuje na budućnost?

Iako Džehennem obuhvata nevjernike, ipak, kada se govori o vjernicima koji su grijeshili, a s

obzirom na njihovo vjerovanje i lijepo ponašanje koje ispoljavaju, ostvarenje Džehennema zahtijeva duže vrijeme pa ako nastave griješiti i ako grijeh postane ustaljena osobina njihove ličnosti, što opet iziskuje nestajanje vjerovanja, za njih će se Džehennem ostvariti. Prema tome, ne može se reći za vjernike da će otići u Džehennem čim počine grijeh, jer postoji pokajanje i mogućnost popravljavanja, a u njima se nalazi snaga da uguše tu vatru grijeha. Drugim riječima, dug je put do toga da oni postanu džehenemlije, odnosno da im Džehennem postane .neminovno utočište

En-Nisa, 29-30.[1]

[2] Autor govori o denotativnom i konotativnom značenju riječi. U svakom jeziku riječi se upotrebljavaju u različitim kontekstima tako da ponekada mogu imati sasvim suprotno značenje. Te specifičnosti jezika ne primjećuju osobe koje od rođenja govore taj jezik. U našem jeziku se npr. kaže: „Na vrh si mi glave, nosim te na plećima, do grla mi je došlo...“, i svaki od ovih izraza ima drugačije značenje od denotativnog ili osnovnog značenja.

[3] Ali 'Imran, 61.

[4] Šavahidu-t-tenzil, sv. 1, str. 184.

[5] El-Bekare, 179.

[6] El-Bekare, 193-194